

ROYAARDS, Willem Cornelis, acteur, declamator, regisseur, vertaler en toneelleider (Amsterdam 21 januari 1867 - Menton 24 januari 1929). Deze Noordnederlandse theaterkunstenaar bouwde moeizaam een carrière op bij diverse gezelschappen. Van 1908 tot '20 had hij een eigen gezelschap te Amsterdam: Het Tooneel. Van 1920 tot '24 leidde hij de Koninklijke Vereniging Het Nederlandsch Tooneel, te Amsterdam; na 1925 beperkte hij zich tot gastrollen. In 1919 werd hem door de universiteit te Utrecht het eredoctoraat verleend, het enige tot nu toe aan een creatief theaterkunstenaar in Nederland toegekend.

De relatie van W. Royaards met de V.B. is niet rechtstreeks aan te wijzen; het ging om een relatie van onwillekeurige bemiddeling en invloed. Het was Arie van den Heuvel, Noordnederlands regisseur bij de Nederlandse Schouwburg te Gent en leraar van de Nederlandse declamatieklas bij de Gentse afdeling van het Algemeen Nederlands Verbond, die W. Royaards begin april 1900 naar Gent haalde voor een demonstratie van voordrachtskunst. Leerling van deze klas was toen J.O. de Gruyter. Op 16 en 29 april 1905 hield Royaards respectievelijk te Antwerpen en te Gent een voordrachtrecital met Multatuli, Streuvels, Erasmus, Shakespeare en G. Hauptmann op het programma. Een van W. Royaards' meest opvallende verdiensten was zijn liefde voor Vondel. Met *Adam in Ballingschap* trad hij herhaaldelijk op in Vlaanderen, maar toonde er ook ander werk (o.a. *Lucifer van Vondel*; *Elckerlyc*; *Allerzielen* van H. Heijermans; taferelen uit het leven van Mr. Serjanszoon, door H. Teirlinck).

Voor de herontdekking van Vondel heeft de katholieke intellectuele kringen (tot dan toe nog afkeurig van het theater) geactiveerd. Onmiddellijk ontstonden er toneelgroepen op amateursbasis, die echter mentaal en creatief hielpen het publiek te vormen dat na 1918 weerklank zou geven aan het katholieke renouveau: *De Zonnebloem* te Brussel (1913), *Vlaamsch Kristen Tooneel* te Antwerpen (1913), *Hooger Tooneel* te Hasselt (1913), met namen als Adolf Clauwaert en Juliaan Platteau. Bij deze uitbreiding is de figuur van Willem Royaards reeds uit het geheugen verdwenen, maar bij de opzet en de artistieke inspiratie heeft hij gefungeerd als voorbeeld en inspirator.

LITERATUUR: A. de Ridder, *Adam in ballingschap*, in *De Boomgaard* (1909-'10, p. 118-120); - D.A. Stracke, *Het Tooneel en de colleges*, in *Tooneelgids* (1912-'13,

p. 10-23); - *Toespraak van Prof. dr. W. Vogelsang tot W.C. Royaards, bij diens promotie tot doctor in de Nederlandsche letteren, honoris causa op 26 maart 1919, in Jaarboek der Rijksuniversiteit te Utrecht (1918-'19, p. 150-157); - (F. Netscher), *Dr. W. Royaards. Karakterschets, in De Nederlandsche Revue* (maart 1919, p. 139-151); - J.L. Walch, *Dr. W. Royaards* (1919); - E. Visser, *Dr. W. Royaards* (1922); - J.L. Walch, *Ons hedendaagsch tooneel* (1922, p. 55-61, 93-95); - A. de Ridder, *W. Royaards, in De Vlaamsche Gids* (1928-'29, p. 271-276); - J. Boon, *Dr. Willem, Royaards in Tooneelgids* (1929, p. 27); - T. Naeff, *W. Royaards, Een tooneelkunstenaar in zijn tijd* (1947); - B. Hunningher, *Een eeuw Nederlands-toneel* (1949 p. 111-120, 137-142, 151-156); - Willem Royaards, *Toneelmuseum Amsterdam* (1967); - C.A. Schilp, *Dr. W. Royaards in Facetten van vijftig jaar Nederlands toneel, 1920-1970* (1970, p. 9-18).*

CARLOS TINDEMANS

ROYEN Mathieu, Vlaams werker in Overmaas